

Soạn bài Ai đã đặt tên cho dòng sông - Ngữ văn lớp 12

Câu 1. Sông Hương vùng thượng lưu được tác giả diễn tả như thế nào? Qua những hình ảnh, chi tiết, liên tưởng và thủ pháp nghệ thuật, hãy chứng minh nét riêng trong lối viết kí của tác giả.

Trả lời:

a. Sông Hương vùng thượng lưu mang vẻ đẹp của một sức sống mãnh liệt, hoang dại, bí ẩn, sâu thẳm nhưng cũng có lúc dịu dàng, say đắm.

- Sự mãnh liệt, hoang dại của con sông được thể hiện qua những so sánh: “*bản trường ca của rừng già*”, những hình ảnh đầy ấn tượng: “*râm rộ giữa bóng cây đại ngàn*”. Sự mãnh liệt thể hiện qua những ghềnh thác, cuộn sóng như cơn lốc vào những đáy vực bí ẩn...

- Vẻ dịu dàng, say đắm: sắc màu rực rỡ (“những dặm dài chói lọi màu đỏ của hoa đỗ quyên rừng”).

- Dòng sông được nhân hoá của một cô gái Di-gan phóng khoáng và man dại, rừng già đã hun đúc cho “cô gái” một bản lĩnh gan dạ, một tâm hồn tự do và trong sáng.

b. Ngay từ đầu bài viết người đọc đã cảm nhận được sự cảm nhận tài hoa của ngòi bút Hoàng Phủ Ngọc Tường: liên tưởng kì thú, xác đáng, ngôn từ gợi cảm... tạo sức cuốn hút, hấp dẫn về một con sông mang linh hồn, sự sống.

- Kết thúc đoạn văn, tác giả giới thiệu trọn vẹn con sông (tâm hồn sâu thẳm của nó) vừa dẫn dắt, gợi mở sang đoạn tiếp theo.

Câu 2. Đoạn tả sông Hương chảy về đồng bằng và ngoại vi thành phố bộc lộ những phẩm chất nào trong ngòi bút của tác giả? Hiệu quả thẩm mỹ của lối viết đó?

Trả lời:

- Lúc này, sông Hương được ví “*như người con gái đẹp nằm ngủ mơ màng*” được “*người tình mong đợi*” đến đánh thức. Kiến thức về địa lí đã khiến tác giả miêu tả tỉ mỉ sông Hương với những khúc quanh và những lưu vực của nó.

- Đoạn văn thể hiện năng lực quan sát tinh tế và sự phong phú về ngôn ngữ hình tượng giúp nhà văn viết được những câu văn đầy màu sắc tạo hình và ấn tượng: “Sông Hương vẫn đi trong dư vang của Trường Sơn”, “Sắc nước trở nên xanh thẳm”, “nó trôi đi giữa hai dải đồi sừng sững như thành quách, dòng sông mềm như tấm lụa, với những chiếc thuyền xuôi ngược chỉ bé bằng con thoi”. Rồi giữa đám quần sơn lô xô ấy là giấc ngủ nghìn thu của vua chúa được phong kín trong lòng những rừng thông u tịch và niềm kiêu hãnh âm u của những lăng tẩm đồ sộ toả lan khắp cả một vùng thượng lưu.

Soạn bài Ai đã đặt tên cho dòng sông - Ngữ văn lớp 12

- Vận dụng kiến thức về văn hoá, văn học, tác giả tạo cho người đọc ấn tượng về vẻ đẹp trầm mặc, như triết lí, như cổ thi gắn với thành quách, lăng tẩm của vua chúa thuở trước.

Câu 3. Sông Hương khi chảy vào thành phố Huế có nét đặc trưng gì? Phát hiện của tác giả về nét riêng biệt của sông Hương cho thấy những điều gì trong tình cảm của tác giả với xứ Huế và dòng sông?

Trả lời:

* Sông Hương khi chảy vào thành phố có nét đẹp riêng.

- Nếu ở trên, người đọc cảm nhận phần nào vẻ đẹp man dại, dịu dàng, trầm mặc của con sông, thì giờ đây con sông được khám phá, phát hiện ở sắc thái tâm trạng.

- Sông Hương gặp thành phố như đến với điểm hẹn tình yêu, trở nên vui tươi và đặc biệt chậm rãi, êm dịu, mềm mại.

- Ngòi bút của tác giả đã thực sự thăng hoa khi vẽ nên những hình ảnh đầy ấn tượng, những cảm nhận tinh tế, những liên tưởng, so sánh đẹp đến bất ngờ, lí thú, thể hiện tình yêu say đắm với con sông.

- Đó là những nét bút thật “dịu dàng, tình tứ, đắm đuối”, “chiếc cầu trắng ở thành phố in ngần trên nền trời, nhỏ nhắn như một vầng trăng non”, sông Hương “uốn một cảnh cũng rất nhẹ sang cồn Hiến”, đường cung ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi như một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu, “nghìn ánh hoa đăng bồng bênh” làm dòng sông thêm lộng lẫy, con sông ngập ngừng như có “những ván vương của một nỗi lòng, không nở rời xa thành phố...”. Quả đúng như câu thơ của Thu Bồn:

Con sông dùng dằng, con sông không chảy

Sông chảy vào lòng nên Huế rất sâu.

Câu 4. Tác giả đã tô đậm những phẩm chất gì của sông Hương qua lịch sử và trong thơ ca? Phân tích cách nhìn độc đáo mang tính phát hiện của tác giả?

Trả lời:

- Tác giả đã tô đậm cho con sông Hương ấy bao nét thơ thật dịu dàng, thơ mộng mà hoang dã, đa tình, lịch lãm và cổ kính.

- Từ góc độ văn hóa truyền thống lịch sử tác giả cũng đã khắc họa sông Hương với nét tính cách đặc biệt qua đó cũng tái hiện lại cho bạn đọc những hình ảnh trong lịch sử và gắn liền với những phẩm chất rất riêng của người Huế. Mà đặc biệt hơn là vẻ đẹp của người con gái Huế luôn nhẹ nhàng, bay bổng mà rất đậm thắm.

Soạn bài Ai đã đặt tên cho dòng sông - Ngữ văn lớp 12

- Cách nhìn độc đáo của tác giả: từ góc độ văn hóa truyền thống, giàu chất thơ.

Câu 5. Qua đoạn trích, nêu những nét đặc sắc của văn phong tác giả.

Trả lời:

Nét đặc sắc của văn phong tác giả qua đoạn trích:

- Soi bóng tâm hồn với tình yêu say đắm, lắng sâu niềm tự hào tha thiết đối với quê hương, xứ sở vào đối tượng miêu tả, khiến đối tượng trở nên lung linh, huyền ảo, đa dạng như đời sống, như tâm hồn con người.
- Sức liên tưởng kì diệu, sự hiểu biết phong phú về kiến thức địa lí, lịch sử, văn hoá, nghệ thuật và trải nghiệm của bản thân.
- Ngôn ngữ trong sáng, phong phú, uyển chuyển, giàu hình ảnh, giàu chất thơ, sử dụng nhiều phép tu từ như: so sánh, nhân hóa, ẩn dụ.
- Có sự kết hợp hài hoà của cảm xúc, trí tuệ, chủ quan và khách quan.